

Ny kommunelov

NOU 2016:4

Fellessamling 2017

Mosjøen, 18. september 2017

Kommuneadvokat Gislaug Øygarden

RANA KOMMUNE

Innledning:

- **NOU 2016:4 Ny kommunelov**
- **Høringsfrist: 6. oktober 2016**
- **Ligger til behandling i departementet – uavklart når endelig lovforslag fremmes for Stortinget.**
- **Omfattende lovforslag –mange høringsinstanser**

Disposisjon for dagen:

Bolk 1:

**Det kommunale selvstyret – forholdet stat –
kommune**

Folkevalgte og administrasjon

Interkommunalt samarbeid og kommunale foretak

Bolk 2:

Egenkontrollen i kommunene

Økonomibestemmelsene

Fra mandatet:

- **Helhetlig gjennomgang, for å styrke selvstyret**
- **Rammestyringsprinsippet skal fortsatt gjelde**
 - **Organisasjonsfrihet**
 - **Generalistkommunen**
- **Forenkling, oversiktighet, lesbarhet og anvendelighet**

Mer i lov – mindre i forskrift

RANA KOMMUNE

Kommuneloven er rammen

- **Kommunens «grunnlov»**
- **Skal være en ramme for hva en kommune er – og definere kommunens handlingsrom**
- **Skal ha regler som gjør kommunene i stand til å utøve selvstyre**
 - **Gi lokal deltakelse**
 - **Effektivisere forvaltningen**
 - **Desentralisere makt**

Enkelte hovedtrekk:

- Hovedstammen i dagens kommunelov videreføres
- Mange og viktige endringer i enkeltbestemmelser
- Loven er gitt en noe videre anvendelsesområde
- Språklige forbedringer og avklaring av uklare rettsspørsmål
- En viss endring av lovstruktur

Utvalgets grunnleggende vurderinger og hensyn:

1. Styrket kommunalt selvstyre
2. Styrket folkevalgt styring i kommunene
3. Effektive, tillitsskapende og bærekraftige kommuner
4. En økonomiforvaltning som bygger opp under selvstyret og den lokale handlefriheten
5. En god egenkontroll og mer samordnet statlig kontroll og tilsyn
6. Kommuneloven skal bli enklere og mer tilgjengelig for brukerne

Formålsbestemmelsen

«Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyre og legge nødvendige rammer for det. Loven skal legge til rette for et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.

Loven skal legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner kan yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne, og bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige»

Lovfesting av det kommunale selvstyre

- Lovfestet at kommunen er et eget rettssubjekt
- Lovfestet at kommuner tar avgjørelser på eget initiativ og ansvar
- Lovfestet at begrensninger i det kommunale selvstyre krever hjemmel i lov
- Prinsipper for nasjonale myndigheters forhold til kommuner er lovfestet
- Statens egeninitierte lovlighetskontroll krever at «særlige grunner» foreligger
- Kommunenes klageadgang ved pålegg om tilsyn er styrket
- Kommunene har større valgfrihet vedrørende ordførerrollen

Kommunen som konsern

- Kommunelovens virkeområde – i det vesentlige som i dag
- Utvidet informasjonsplikt
- Utvidet innsynsrett i virksomheter som utfører oppgaver for kommunene
- Krav om eierskapsmelding – styrke styring og kontroll
- Konsernregnskap for kommunen som juridisk enhet

Kommunedirektøren

- Nytt tvungent navn på tidligere «rådmann/administrasjonssjef»
- Kommunestyret er arbeidsgiver, men kommunedirektørens løpende personalansvar er lovfestet
- Kommunedirektøren er gitt et særskilt og mer presist ansvar for sakens opplysning
- Kommunedirektørens særskilte ansvar for internkontroll
- Medarbeidersamtaler – forholdet til møtereglene

Folkevalgte organer

- Uttømmende regulering av adgangen til å opprette folkevalgte organer
- Krav til standardiserte navn på folkevalgte organer, enklere utvalgsstruktur
- Utvidet innsynsrett og taushetsplikt for folkevalgte
- Adgang til å opprette midlertidige utvalg for rene utredningsoppdrag
- Regler om saksbehandling og åpenhet gjelder alle folkevalgte organer
- Utvidet adgang til å lukke møter og slukke dokumenter hvis fortrolig møte med kommunens advokat
- Krav til kjønnsbalanse i alle folkevalgte organer
- Videre adgang til å avholde fjernmøter
- Utvidelse av godtgjøring og velferdsordninger

Ordfører

- Kommunestyret kan beslutte direkte valg
- Formannskapet kan delegerer myndighet til ordfører i ikke-prinsipielle saker
- Utvidet kompetanse i hastesaker
- Kompetanse til å opprette utvalg
- Møte-, tale-, og forslagsrett i organer ordfører selv ikke er medlem av
- Rapporteringsplikt tilbake til kommunestyret
- Regler om suspensjon og adgang til å fratas ordførervervet
- Ettergodtgjøring og velferdsgoder

Interkommunalt samarbeid

- Overordnet bestemmelse om at kommunen kan løse felles oppgaver gjennom interkommunalt samarbeid
- Kommunalt oppgavefellesskap – i det vesentligste som koml § 27 i dag
- Rettslig regulering av regionråd
- Plikt til omdanning av dagens § 27 samarbeid til de foreslåtte modellene
- Plikt til å vurdere om samarbeidet er et eget rettssubjekt eller ikke
- Krav om eget regnskap

Økonomiforvaltning

- Kommuneloven skal legge et godt grunnlag for en økonomiforvaltning som bygger opp under selvstyret og den lokale handlefriheten
- Forslag om ny formålsbestemmelse som legger til grunn at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid, og at kommunene ikke skal ta vesentlig finansiell risiko.
- Prinsippet om langsiktig økonomiforvaltning er løftet sterkere frem i loven, samtidig som det presiseres at den ikke er ment å være grunnlag for lovlighetskontroll.

Kommunale foretak

- **De generelle reglene om valgbarhet gjelder for styret i selskapet**
- **Personalansvar legges til daglig leder i foretaket**
- **Internkontroll**
 - Daglig leders plikter
 - Rapportering internkontroll
 - Tilsynshjemmel for statlig tilsyn

Kontroll og tilsyn - oversikt

- Ny bestemmelse om internkontroll
- Lovfeste krav om rapportering om internkontroll og tilsyn til kommunestyret
- Styrke styring og kontroll med selskaper mv
- Lovfeste revisors og kontrollutvalgets rett til innsyn
- Tydeliggjøre revisjonens oppgaver
- Øke antall medlemmer i kontrollutvalget
- Styrke fylkesmannens rolle ved samordning av tilsyn
- Regler om tvisteløsning mellom stat og kommune

Internkontroll

- Ny bestemmelse om internkontroll erstatter internkontrollbestemmelser i særlovgivningen
- Kommunaldirektørens ansvar tydeliggjøres
- Krav om rapportering av interkontroll til kommunestyret minst en gang per år
- Krav om rapportering på gjennomførte tilsyn og resultatene av disse

Eierstyring kap 27

- Plikt til å utarbeide Eiermelding minst en gang per valgperiode
- Eiermelding vedtas av kommunestyret selv
- Krav til Eiermeldingens innhold
 - Oversikt over alle virksomheter kommunen har eierinteresser i
 - Formålet med eierskapet i selskapene

Kommunalt tilsyn kap. 26

- Ny bestemmelse om krav til kommunen når de fører tilsyn med egen virksomhet eller slikt tilsyn berører eiendom de selv eier
- Kommunen må legge til rette for:
 - Likebehandling
 - Uavhengig tilsyn
 - Planlegging og oppfølging

Kontrollutvalgene overordnet:

- **Bestemmelsene om kontrollutvalg og revisjon flyttes fra forskrift til lov**
- **Lovtekniske grep skal klargjøre bestemmelsene og gjøre de mer tilgjengelige**
- **Læringsperspektivet fremheves som viktig i alt kontrollarbeid**

Kontrollutvalgene:

- Grunnpilar for kommunetyrets kontroll
- Utvalget skal fortsatt ha lekmannskjønn
- Representativitet, kompetanse og uavhengighet
- Minstekrav til antall medlemmer økes til 5
- Strengere valgbarhetsregler

Kontrollutvalgene – ansvar og myndighet § 23-2

Bestemmelsen tydeliggjør kontrollutvalgenes ansvar og myndighet ved at:

- Betyggende revisjon av kommunens regnskap
- Kontroll med økonomiforvaltningen
- Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll
- Oppfølging av kommunestyrets vedtak om revisjonsrapporter

Rapportering til kommunestyret § 23-5

- Viderefører kontrollutvalgenes plikt til rapportering
- Presisering av kommunaldirektørens rett til å uttale seg om gjennomførte kontroller før behandling
- Ved oversendelse til kommunestyret vil kommunaldirektørens oppgave være å ekspedere saken videre

Saksbehandling og taushetsplikt

- Kontrollutvalget er obligatorisk organ i kommunene
- Dersom ikke annet er bestemt gjelder de ordinære saksbehandlingsreglene også for kontrollutvalgene (kap 11)
- Ny bestemmelse som åpner for fjernmøter (§ 11-7)
- Lovhjemmel som pålegger de folkevalgte utvidet taushetsplikt (§ 8-3)

Kort om sekretariatets oppgaver:

- Klarere grenser mellom revisors oppgaver og sekretariatets oppgaver
- Sekretariatet kan ikke utføre revisjonsoppgaver

Revisjonsmandatet:

- Reglene løftet fra forskrift til lov
- Loven setter ramme for hva som er revisors oppgaver (minimumsrevisjon)
- Bedre sammenheng mellom revisors oppgaver, revisors plikter og rapportering fra revisor
- Dialog og avklaring er viktig

Hva er viktig for alt kontrollarbeid?

- Kommunestyret er avhengig av god egenkontroll for å kunne ivareta det overordnede kontrollansvaret
- Læringsperspektivet er sentralt
- Styrket egenkontroll kan styrke det kommunale selvstyret
- God egenkontroll bør redusere behovet for statlig tilsyn

Diskusjon og spørsmål:

Hvilken betydning har lovforslaget for:

1. Ordfører og de folkevalgte?
2. Rådmannen og administrasjonen?
3. Kontrollutvalgene?
4. Revisjonen?

Takk for oppmerksomheten!

RANA KOMMUNE

